

ว่านน้ำ

ที่มาภาพ : ชมรมส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพรตำบลวังหมี่

ชื่อวิทยาศาสตร์	: <i>Acorus calamus</i> Linn.
ชื่อภาษาอังกฤษ	: Sweet flag , Calamus Root, Myrtle grass, sweet sedge, Cinamon Sedge
ชื่ออื่นๆ	: กะส้มจีน คาเจียงจี ผมหา ส้มจีน อังคาวน้ำ อังคาวบ้าน อังคาวผา
วงศ์	: ARACEAE

ลักษณะพืช

เป็นพืชล้มลุก จำพวกเหง้าใต้ดิน สูง 1-2 เมตร

ใบ ออกจากเหง้าใต้ดิน ไม่มีก้านใบ ใบรูปเรียวยาว ตั้งตรง เรียงสลับซ้ายขวาตะแคงกัน กว้าง 1.5-3.5 เซนติเมตร ยาว 1-2 เมตร เส้นใบขนานตามความยาวของใบ สีเขียวเข้ม ก่อนข้างน้ำน้ำ

ดอก ออกเป็นช่อ มีจำนวนมากอัดกันแน่น เป็นแท่ง รูปทรงกระบอก หรือคล้ายหอก กลมสีเขียวอมเขียว ยาว 5-10 เซนติเมตร สีเขียว ก้านช่อดอกมีลักษณะคล้ายใบ มีกาบรูปดาบ เช่นเดียวกับใบติดต่อกันช่อตั้งตรงขึ้นไปยาว 15-76 เซนติเมตร

ผล ผลสุกสีแดง มีเนื้อแบบมะเขือ ภายในมีเมล็ดจำนวนน้อย

ว่านน้ำมีถิ่นเดิมอยู่ในเขตอบอุ่นของทวีปเอเชีย เป็นพืชที่ขึ้นอยู่ในโคลน เลน หรือ ริมบ่อ หนอง บึง แม่น้ำจะท่วมมิดในตลอดฤดูน้ำ ราว 3 เดือนก็ไม่ตาย

การปลูกและขยายพันธุ์

ขยายพันธุ์โดยใช้ส่วนเหง้ามาตัดแบ่ง ทายาป้องกันเชื้อราบริเวณรอยตัดเพื่อไม่ให้เกิดการเน่าเสียหาย นำเหง้าที่เตรียมไว้มาปลูกในพื้นที่ที่มีน้ำขังและอยู่เสมอ อาจปลูกในลักษณะการทำนา

หรือปลูกตามริมท้องร่อง ริมคลองหรือแหล่งน้ำ จะเจริญเติบโตดีมาก เก็บเกี่ยวเหง้าได้เมื่ออายุประมาณ 8 เดือน ขึ้นไป

การใช้ประโยชน์

การใช้ประโยชน์ทางยา

เหง้า : - รสหอมร้อน เป็นยาหอมที่ทำให้กระตุ้น ใช้แต่งกลิ่น ต้นหรือบดรับประทาน แก้บิด แก้ปวดท้อง แก้ท้องขึ้น อืดเฟ้อ แน่นจุกเสียด ขับลมในกระเพาะและลำไส้ ขับเสมหะ แก้ไข้ ระบายประสาท แก้คลื่นไส้ จี๋ลิ้ม แก้ขัด ปวดตามข้อ แก้แผลมีหนอง ขับพยาธิ แก้ปวดฟัน เลือดออกตามไรฟัน

- ดม ใช้ล้างแก้คันตามซอกขา
- ผนสุราทาหน้าอกเด็ก แก้ปอดและหลอดลมอักเสบ
- ดมดมหรือเคี้ยว แก้หวัด แก้หลอดลมอักเสบ
- อมแก้ไอ
- เผาให้เป็นถ่าน รับประทานแก้พิษสลด
- ดมรวมกับขิงและไพลรับประทานแก้ไข้ (ในมาเลเซีย) หรือผสมกับขิงและ

เปราะป่า ทาแก้โรคไขข้ออักเสบ

- ชำแมลงพอกหา ไร หมัด
- ใช้ทำน้ำหอม ใช้ทำน้ำมันใส่ผม

ใบสด : รสเผ็ดร้อนเล็กน้อย ตำสมุกระหม่อมเด็กแก้หวัดคัดจมูก พอกแก้อาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ

น้ำมันจากต้น : แก้อาการชัก ระบายปวด

ราก : แก้ปวดฟัน

การใช้ประโยชน์อื่นๆ

ใช้ป้องกันและกำจัดเชื้อรา แบคทีเรีย และป้องกันขับไล่แมลงศัตรูทุกชนิด

วิธีใช้ ทูบเหง้า ประมาณ 1 กิโลกรัม แห้งน้ำ 1 ปี๊บ ทิ้งไว้ 1 คืน แล้วจากนั้นนำน้ำหมักมาฉีดฆ่าหรือไล่แมลง และกำจัดโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราและแบคทีเรีย เช่น ค้างหมัดผัก หนอนกระทู้ผัก แมลงวันทอง แมลงโรงเก็บ และ โรคกุ้งแห้งพริก เป็นต้น

สารสำคัญ

เหง้าประกอบด้วยน้ำมันหอมระเหย ประมาณร้อยละ 1.5-3.5 น้ำมันสีเหลือง และมีกลิ่นหอม น้ำมันจะประกอบด้วย ยูจินอล อาซาโรน และไดโคลไซด์

การตลาด

ผลิตภัณฑ์ว่านน้ำ จำหน่ายในรูปแบบแก้วปวดท้อง ขับลม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ของชมรม ส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพรตำบลวังหมี อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา